

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Сторчак Р.О., магістрант *

**Науковий керівник д.е.н., професор Опря А.Т.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Більшість вітчизняних підприємств перебувають на межі фінансової кризи. Основна причина виникнення кризових явищ полягає у нездатності підприємств ефективно та своєчасно управляти оборотними активами. У сучасних умовах переважна більшість вітчизняних підприємств віддає перевагу продажу товарів не в кредит, а за фактом оплати. Однак конкуренція диктує свої умови: товари відвантажуються, оборотні фонди зменшуються, зростає дебіторська заборгованість. За таких умов особливо зростає роль ефективного управління дебіторською заборгованістю, своєчасного її повернення та попередження виникнення безнадійних боргів.

Формулювання цілей (постановка завдання). Управління дебіторської заборгованості зумовлює необхідність вирішення таких завдань як дослідження економічної сутності дебіторської заборгованості та її виникнення у сучасних умовах господарювання, доповнення її класифікації й обґрунтування критеріїв визначення, удосконалення нинішньої методики обліку заборгованості та її рефінансування, удосконалення обліку простроченої й безнадійної заборгованості, здійснення аналізу і внутрішнього контролю дебіторської заборгованості спеціальним структурним підрозділом підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Дослідженнями особливостей управління дебіторською заборгованістю підприємств займалися: Ковальов В.В., Бланк І.А., Маслов С.І., Колпакова Г.М., Гридчина М.В., Чупіс А.В., Балабанов І.Т., Поляк Г.Б. та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження з новим обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Дебіторська заборгованість - це сума заборгованості інших підприємств (дебіторів) перед підприємством на певну дату, де дебітори юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошей, їх еквівалентів або інших активів [3].

Обґрунтування класифікації дебіторської заборгованості дає уявлення про її сутність та визначає механізм здійснення управління нею. Науковці відмічають декілька класифікацій дебіторської заборгованості, які можливо подати таким чином:

- за способами виникнення: товарна, інша;
- за термінами погашення: короткострокова, довгострокова, термінова, прострочена, відстрочена;
- за забезпеченістю: забезпечена, незабезпечена;
- за контрагентами: вітчизняних дебіторів, іноземних дебіторів;

за ступенем дотримання фінансової дисципліни: допустима, недопустима;

за формою погашення: монетарна, немонетарна [1, с. 155].

Але не залежно від того як підприємство класифікує свою дебіторську заборгованість, в народному господарстві країни відбуваються зміни якісно нового підходу до питань, управління дебіторською заборгованістю, зміни підходу до його значущості та необхідності [2, с. 95].

Існує два напрямки управління дебіторською заборгованістю: обліково-економічний і організаційний.

Перший – створює резерв сумнівних боргів. Оцінка резерву, виходячи з платоспроможності окремих дебіторів, ґрунтується на аналізі платоспроможності конкретних дебіторів станом на дату балансу, що в цілому викликає до них більшу довіру. Вибраний метод визначення резерву сумнівних боргів повинен бути зафіксований у наказі про облікову політику підприємства.

Другий спосіб управління дебіторською заборгованістю – заходи, що здійснюють маркетингові служби. Важливу роль відіграють відділи збуту продукції. Саме пов'язаність системи мотивації персоналу відділу збуту із розміром дебіторської заборгованості може стати чинником своєчасного погашення дебіторської заборгованості, але винагороди персоналу відділу збуту не повинні перевищувати витрати підприємства на дебіторів.

Висновки. Досліджене питання є досить актуальним для підприємств, тому що вдосконалення обліку дебіторської заборгованості сприятиме покращенню платіжної дисципліни і контролю над нею.

Розрахунки між підприємствами і організаціями - одна із необхідних складових розширеного відтворення. Вони ґрунтуються на економічній базі кругообігу коштів у процесі виробництва і є суспільним визнанням того, що підприємство виконало свої зобов'язання й намічені цілі.

Правильна організація розрахунків погребує суворого дотримання фінансової дисципліни, вчасної оплати боргів по зобов'язаннях і забезпечення своєчасного одержання коштів за реалізовану продукцію та надані послуги.

Література:

1. Басюк Т.П. Реструктуризація дебіторської заборгованості підприємства // Фінанси України, - 2004. - № 12. - С. 115 – 122.

2. Черненко Л.В. Дебіторська заборгованість у сільськогосподарських підприємствах // Економіка АПК. - 2004, № 2, - С. 94 – 99.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства України від 08.10.1999.

Положення знаходиться за адресою:
<http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO10.aspx>